

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 310/04-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Auxta prerokoval prijatú sťažnosť Petra Davida Lessnera, bytom Izrael, zastúpeného advokátkou JUDr. H. B., T., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. D 2506/97, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Petra Davida Lessnera na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. D 2506/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Nitra p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 2506/97 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Petrovi Davidovi Lessnerovi n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Nitra je p o v i n n ý uhradiť Petrovi Davidovi Lessnerovi trovy právneho zastúpenia v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisíc tristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. H. B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 310/04-18 z 13. októbra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Petra Davida Lessnera (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 2506/97.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že 7. novembra 1997 podal „(...) na Okresný súd v Nitre návrh na prerokovanie dedičstva“, pričom dedičské konanie do podania sťažnosti ústavnému súdu nie je právoplatne skončené.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti, len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a súdneho spisu.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. D 2506/97 zistil nasledovné:

- 7. novembra 1997 sťažovateľ podal okresnému súdu „žiadost' o prejednanie pozostalosti“ vedenú na okresnom súde pod sp. zn. D 2506/97;
- 17. novembra 1997 okresný súd poveril notára JUDr. J. B. ako súdneho komisára na prejednanie dedičstva po poručiťke;
- 23. januára 1998 vyzval súdny komisár sťažovateľa na predloženie originálu úmrtného listu a originálu závetu s prekladom do jazyka slovenského;
- 5. augusta 1998 právna zástupkyňa sťažovateľa predložila notársky overené fotokópie súdnym komisárom požadovaných dokladov s prekladom do slovenského jazyka;
- 26. februára 1999 požiadal súdny komisár okresný súd o predloženie závetu po poručiťke a právnu zástupkyňu sťažovateľa o predloženie výpisu z pozemkovej knihy a identifikáciu parciel;
- 17. marca 2000 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa na oznámenie tlmočníka z jazyka novohebrejského;
- 26. mája 2000 sťažovateľ oznámil okresnému súdu meno a adresu tlmočníka z jazyka novohebrejského;
- 7. júla 2000 okresný súd predložil súdnemu komisárovi spis na vypracovanie uznesenia o ustanovení znalca. Zároveň ho vyzval, aby v lehote 15 dní po vypracovaní uznesenia, resp. „určenia tlmočníka“ predložil spis okresnému súdu;
- 8. marca 2001 súdny komisár oznámil okresnému súdu, že nemôže splniť jeho pokyn zo 7. júla 2000 z dôvodu, že mu nebol predložený originál závetu poručiťky;
- 15. apríla 2003 okresný súd žiadal právnu zástupkyňu sťažovateľa o predloženie dokumentácie, v nadväznosti na čo okresnému súdu oznámila, že túto dokumentáciu už predložila súdnemu komisárovi 28. júna 1999;
- 29. mája 2003 sťažovateľ predložil okresnému súdu originál závetu poručiťky;
- 12. júna 2003 okresný súd zaslal súdnemu komisárovi spis na ďalšie konanie;
- 6. októbra 2003 sťažovateľ predložil okresnému súdu námietku zaujatosti a požiadal, aby vybavením veci bol poverený iný súdny komisár;
- 14. júna 2004 okresný súd uznesením rozhodol, že súdny komisár nie je vylúčený z konania a prejednávania predmetnej dedičskej veci.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy zakotvuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právnej a faktickej zložitosti veci (1), správania účastníkov konania (2) a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Preskúmaním doterajšieho priebehu konania vo veci vedenej pod sp. zn. D 2506/97 pred okresným súdom ústavný súd zistil, že toto konanie nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Určitú faktickú zložitú vyplýva z toho, že ide o dedičské konanie po poručiťke, štátnej príslušníčke štátu Izrael. Poručiťka zanechala závet, ktorý bol spolu s ďalšou dokumentáciou súvisiacou so závetom okresnému súdu predložený v origináli až 29. mája 2003. To, že predmetná vec by mala byť vecou právne a fakticky

zložitou, netvrdila ani podpredsedníčka okresného súdu v jej vyjadrení k sťažnosti z 23. novembra 2004.

2) Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, toto zásadným spôsobom prispelo k namietaným zbytočným priet'ahom a k doterajšej dĺžke súdneho konania, a to oneskoreným predložením originálu závetu (29. mája 2003) až po vyše päť a pol roka od začatia konania o dedičstve.

Na ťarchu sťažovateľa treba pripísať aj jeho žiadosť o vylúčenie notára z dedičského konania (6. októbra 2003), o ktorej rozhodol okresný súd uznesením zo 14. júna 2004 tak, že notára (ako súdneho komisára) z konania a prejednávania predmetnej veci nevyľúčil po tom, keď dospel k záveru, že *„postup notára v konaní, ani dôvody, ktoré uviedol dedič a notár nie sú relevantnými dôvodmi na vylúčenie notára z úkonov súdneho komisára“*.

Ústavný súd pripomína, že nielen v sporovom, ale i dedičskom konaní musí účastník počítať s tým, že ak jeho úkony a správanie a iba tvrdená a nepreukázaná obrana predĺžia konanie, pôjde to v každom prípade na jeho ťarchu (IV. ÚS 195/04). Takouto tvrdenou a nepreukázanou obranou predlžujúcou konanie bolo to, že sťažovateľ v stanovisku zo 14. decembra 2004 vo veci predloženia originálu závetu namieta, že: *„Notár však mojej právnej zástupkyňi neoznámil, že overenú fotokópiu nepožaduje za dostatočnú a trvá na predložení originálu.“* Toto tvrdenie sťažovateľa sa podľa zistenia ústavného súdu nezakladá na pravde, pretože súdny komisár písomne listom z 23. januára 1998 žiadal pôvodnú právnu zástupkyňu sťažovateľa o predloženie originálu úmrtného listu, ako aj originálu závetu s ich prekladom do jazyka slovenského.

3) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu a ním povereného súdneho komisára.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní od 6. októbra 2003 (návrh na vylúčenie súdneho komisára z konania) do 14. júna 2004 (uznesenie o nevyľúčení

notára z úkonov súdneho komisára) a následnou nečinnosťou po 14. júni 2004 spôsobil prietahy, čo malo za následok predĺženie stavu právnej neistoty sťažovateľa ako účastníka dedičského konania.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že okresný súd konal aj neefektívne, čoho príkladom je jeho žiadosť o predloženie dokumentácie (15. apríla 2003), ktorú sťažovateľ súdu predložil už 28. júna 1999, ale aj jeho výzva právnej zástupkyňi sťažovateľa (17. marca 2000) na oznámenie mena a adresy tlmočníka z jazyka novohebrejského, napriek tomu, že tento bol od 14. decembra 1995 zapísaný v zozname tlmočníkov vedenom Krajským súdom v Bratislave.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že doterajším postupom okresného súdu boli spôsobené zbytočné prietahy v napadnutom dedičskom konaní, a tým došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, vo veci konal, a preto ústavný súd uložil okresnému súdu, aby v sťažnosťou napadnutom dedičskom konaní konal a rozhodol bez zbytočných prietahov v súlade s normami Občianskeho súdneho poriadku [(§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde)], pretože predmetné konanie nie je ku dňu vydania nálezu ústavného súdu právoplatne skončené.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti z dôvodu pretrvávajúcich prietahov a vysokej miery právnej neistoty žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade neprichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. K tomuto záveru ústavný súd dospel preto, že sťažovateľ sa významnou mierou podieľal na vzniku zbytočných preťahov v konaní tým, že originál závetu poručiťky predložil okresnému súdu až po vyše päť a pol roka od začatia dedičského konania.

Ústavný súd konštatuje, že vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázanie okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných preťahov a priznanie úhrady trov právneho zastúpenia konania sú v okolnostiach prípadu dostatočnými opatreniami na nápravu stavu spôsobeného porušením označeného základného práva.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. H. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisíc tristoštyridsaťdva slovenských korún), a to za dva úkony právnej služby [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)] za dva úkony právnej služby po 4 270 Sk (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie podania vo veci samej). Základom pre výpočet odmeny bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk. Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa dvakrát aj náhradu režijného paušálu po 136 Sk (§ 19 vyhlášky).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005